

Asia: VN/9218/2024

Lausuntopyyntö; Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain, ajoneuvolain 30 §:n ja autoverolain 14 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pohjois-Savon Hyvinvointialueen lausunto koskien Hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi pelastuslain, ajoneuvolain 30 §:n ja autoverolain 14 §:n muuttamisesta

Kiitämme mahdollisuuden lausua luonnoksesta ja toteamme asiasta seuraavaa:

1. Väestönsuojan käyttöönottoon, ylläpitoon ja materiaaliseen varautumista koskevaa sääntelyä on tarpeen nykyisestään selkeyttää, ja esitetyt muutokset nähdään hyvänä. Väestönsuojien varusteita ja laitteita koskeva sääntely tulisi koota selkeästi yhteen kokonaisuuteen, jossa sisäasianministeriön ohjaus on selkeästi esiin tuotuna.
2. Väestön varoittamisen valtakunnallinen kehittäminen, jossa yhteensovittaminen keskitetään sisäministeriölle esitetyn uuden 24§ mukaan, on kannatettava asia. Valtakunnallisen ohjauksen osana tulee huomioida väestön varoittamisessa toimivaltaisten viranomaisten vastuut ja roolit sekä niiden yhteensovittaminen. Uutena uhkana on huomioitava normaaliolojen ilmatilaloukkausten kautta tulevat drooni-uhkat, toimivaltaiset viranomaiset ja väestön varoittamisen ketjutus, jotta väestön varoittaminen on tarkoituksenmukaista, nopeaa ja alueellisesti rajattua, ja jossa on otettu huomioon pelastustoimen yhteistyöalueet ja niiden 24/7 päivystävät tilanne- ja johtokeskukset. Väestöhälyttimien, vaaratiedotteiden ja uusien matkapuhelimiin ja tietoverkkoihin perustuvien varoituskanavien käyttö ja tarkoituksenmukainen yhteen toimiminen väestön varoittamisen kokonaisuudessa tulee huomioida.
3. Maininta puolustusvoimien käyttöön, välittömästi puolustustarkoitusta varten tehdyistä suojista on hyvä tarkennus sekä Puolustusvoimille ja rajavartiolaitokselle säädetty mahdollisuus avotulen tekemiseen maastopalovaroituksen aikana liittyen räjähteiden käyttöön ja

maanpuolustustehtävään rajatulla alueella, edistää lain tulkinnan tarkoituksenmukaisuutta. Pelastusviranomaisella tulee kuitenkin säilyttää toimivalta kieltää toiminta tarvittaessa, mikäli uhka palon hallitsemattomaan leviämiseen on suuri ja todellinen.

4. Väestönsuojelun materiaallinen varautuminen, valvontavelvoitteiden laajeneminen, väestön varoittamisen kehittäminen ja yhdenmukaistaminen edellyttävät järjestelmien ylläpitoon resurssointia ja lisäävät pelastustoimen kustannuksia, mikä tulee huomioida rahoituksen suunnittelussa.

5. Päätoimiselta pelastustoimen tilanne- ja johtokeskushenkilöstöltä tulee edellyttää pelastuslain 57 §:n 1 momentissa tarkoitettu pelastusalan tutkinto tai hätäkeskustoiminnasta annetun lain (692/2010) 8 §:ssä tarkoitettu tutkinto.

6. Esitetty ajoneuvolain ja autoverolain muutos niin, että sopimuspalokuntien pelastusautoiksi määriteltäisiin myös nelivetoinen henkilö- tai pakettiauto, jossa on avoin tai katettu lava, ja jotka ovat muiden pelastusautojen tavoin vapaita auto- ja ajoneuvoverosta, on kannatettava ja sopimuspalokuntien toimintaedellytyksiä parantava asia.

7. Esityksen 27 §:ssä säädetään pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävistä. Pykälän tekstistä muodostuu vaikutelma, että jo lähtökohtaisesti ensihoitopalvelun tuottaminen kuuluisi pelastustoimen lakisääteisiin tehtäviin, josta hyvinvointialueen tulisi päättää.

Ensihoitopalvelu kuuluu sosiaali- ja terveystoimen lakisääteisiin tehtäviin ja täten tätä ei tule lainsäädännöllisesti säätää pelastuslaissa siten, että muodostuu ristiriita terveydenhuollon säädösten kanssa. Ensihoitopalvelun järjestämisestä säädetään Terveystoimilain (1326/2010) 39 §:ssä, jonka mukaan ensihoitopalvelu on suunniteltava ja toteutettava yhteistyössä päivystävien terveydenhuollon toimipisteiden kanssa siten, että nämä ja muut sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan kotona annettavat päivystykselliset lähipalvelut yhdessä muodostavat alueellisesti toiminnallisen kokonaisuuden. Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ensihoitopalvelusta (585/2017) 2 §:ssä säädetään tarkemmin ensihoitopalvelun tehtävistä.

Eri toimialojen, kuten pelastustoimi vs. sosiaali- ja terveystoimi, väliset tehtävät tulee lainsäädännöllisesti olla selkeät ja ristiriidattomat. Mikäli lainsäädännöllisesti toimialalle annettaisiin mahdollisuus tuottaa toiselle toimialalle lakisääteisesti kuuluvia palveluita, tulisi näistä säätää erillisellä kohdalla lainsäädännön epäselvyyden vähentämiseksi. Erityisesti harvaan asutuilla seuduilla yhteiskunnallisten tärkeiden palveluiden turvaamiseksi pelastustoimella tulisi olla pelastustoimen lainsäädännössä mahdollisuus tuottaa myös muita sosiaali- ja terveystoimelle kuuluvia palveluita kuin ainoastaan ensihoitopalvelua, ellei sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä toisin todeta.

Olemme tehneet alla olevan ehdotuksen, joka selventäisi asiaa. Ehdotuksen lisäksi toteamme, että termi "huolehtii" jää epäselväksi, mitä sillä tarkoitetaan. Esitämme sen korvaamista ilmaisulla, joka kuvaa täsmällisesti mitä se säädöksessä tarkoittaa.

27 § Hyvinvointialueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävät

Pelastustoimen järjestämisestä hyvinvointialueella säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa (661/2021) ja pelastustoimen järjestämisestä annetussa laissa.

Sen lisäksi mitä 1 momentissa säädetään hyvinvointialue päättää millä tavoin pelastuslaitos huolehtii alueellaan:

1. pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa;
2. väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteesta sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä
3. Hyvinvointialue voi lisäksi tuottaa tämän lain 32 §:n mukaisia pelastustoimintaa kuuluvia palveluita hankkimalla niitä sopimuspalokunnalta tai muulta pelastusalalla toimivalta yhteisöltä siten kuin siitä hyvinvointialueesta annetussa laissa säädetään.

Pelastustoimi voi edellä mainittujen tehtävien lisäksi tuottaa sosiaali- ja terveystoimen lakisääteisiin tehtäviin kuuluvia palveluita siten kuin hyvinvointialue siitä päättää ja sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö sen mahdollistaa. Näiden palveluiden tuottaminen ei kuitenkaan saa vaarantaa pelastustoimen lakisääteisten tehtävien hoitamista eikä pelastustoimen valmiutta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hyvinvointialueen, pelastuslaitoksen ja pelastusviranomaisen tehtävistä pelastustoimessa.

Kurola Jouni
Pohjois-Savon hyvinvointialue